

**ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΕΣ ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
Γ' ΤΑΞΗΣ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ Δ' ΤΑΞΗΣ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ
ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΔΕΥΤΕΡΑ 11 ΙΟΥΝΙΟΥ 2012
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ:
ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ**

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΘΕΜΑΤΩΝ

A1. Περίληψη

Ο συγγραφέας πραγματεύεται το συναίσθημα της τιμής ως άξονα της ανθρώπινης συμπεριφοράς, όπως μάλιστα προβάλλεται και στην τραγική ποίηση. Αναφέρει ότι αποτελεί γνώμονα του αξιόπρακτου, γεγονός που οι τραγικοί ποιητές υπογράμμισαν με την επισήμανση ότι εκτός του μέτρου, οδηγεί σε αλαζονεία με τις αντίστοιχες επιπτώσεις. Στην τραγική ποίηση, η τιμή αποτελεί ύψιστο καθήκον και συνδέεται με το μεγαλείο της ανθρώπινης ύπαρξης που νικά την ειμαρμένη. Ο τραγικός ήρωας, αγωνίζεται για την εσωτερική του ελευθερία, οδηγούμενος έτσι στη μεγαλοσύνη. Σήμερα, ειδικοί και μελετητές συμφωνούν ότι η τιμή είναι ένα αυτοσυναίσθημα που καθορίζει την ανθρώπινη προσωπικότητα καθώς έχει παιδευτική διάσταση και σχετίζεται με την μαθητική απόδοση. Επιλογικά, επισημαίνεται ότι ο άνθρωπος ανέκαθεν συναισθανόταν την πνευματική του οντότητα, επιβεβαιώνοντας τη θέση των μεγάλων τραγικών για την τιμή ως κίνητρο των ανθρώπινων ενεργειών και το συσχετισμό της με τη σχολική απόδοση, καθώς όταν ο νέος έχει επίγνωση της τιμής, επιτυγχάνει.

B1. Το συναίσθημα της τιμής και της αξιοπρέπειας αποτελεί σημαντικό παράγοντα διαμόρφωσης της προσωπικότητας και συμπεριφοράς του ατόμου. Προϋπόθεση όμως είναι η τήρηση του μέτρου μέσω του οποίου απόφεύγεται η αλαζονεία και οι επιπτώσεις της. Κατ' αυτόν τον τρόπο, το άτομο απολαμβάνει τα θετικά αποτελέσματα της «μεσότητας» τα οποία του εξασφαλίζουν πνευματική ισορροπία, αυτοεκτίμηση και κοινωνική καταξίωση. Πιο συγκεκριμένα, κατοχυρώνει την ηθική του ελευθερία, εξασφαλίζει την υστεροφημία του, αισθάνεται ηθική ικανοποίηση και αποκτά κίνητρα για λήψη σημαντικών αποφάσεων και πραγμάτωση σπουδαίων έργων. Κατά συνέπεια, η μετριοφροσύνη αποτελεί ύψιστη ηθική αξία και γνώμονα για κάθε μορφή δράσης.

B2. α. Θεματική περίοδος: Το συναίσθημα ... πρακτέον.

Λεπτομέρειες - σχόλια : Το συναίσθημα αυτό ... συνέπειες.

Κατακλείδα δεν υπάρχει.

β. Αιτιολόγηση («αφού η τιμή ... γίνονται η αιτία.»)

Αίτιο-αποτέλεσμα («... όταν παρουσιάζεται ως παρέκκλιση ... οδηγεί κατευθείαν ... συνέπειες.»)

B3. α. και μάλιστα : έμφαση

αν : υπόθεση

όπως : αναφορά

ιδιαίτερα : έμφαση

β.

έμφαση στην αντίθεση θετικών – αρνητικών αποτελεσμάτων συναισθήματος της τιμής.

- ☞ επεξήγηση στην έννοια «παρέκκλιση»
- ☞ επεξήγηση, έμφαση
- ☞ διαλογικός – επικοινωνιακός τόνος – παραστατικότητα

B4. α.

- ☞ Η αμέλεια σε αρκετές περιπτώσεις αποβαίνει μοιραία.
 - ☞ Η έπαρσή του τον καθιστά αντιπαθή στον κοινωνικό του περίγυρο.
 - ☞ Τα περιβαλλοντικά προβλήματα προκαλούν αναπόφευκτες επιπτώσεις στον άνθρωπο.
 - ☞ Ο δικαστής ήταν αδυσώπητος, αφού δεν έλαβε υπ' όψη του κανένα ελαφρυντικό για το δράστη.
 - ☞ Οι αρχαίοι Έλληνες υποστήριζαν ότι το σώμα και το πνεύμα πρέπει να ασκούνται ταυτόχρονα.
- β.** αποβαίνει : καταλήγει
έπαρση : υπερωνία
αναπόφευκτες : αναπότρεπτες
αδυσώπητο : αμείλικτο
ταυτόχρονα : συγχρόνως

Γ1. «Η τιμή δεν έχει ...»

α. Το αίσθημα της τιμής:

- ☞ αποτελεί βασική ηθική αξία
- ☞ είναι κριτήριο για το «πρακτέον» ή το «αποφευκτέον»
- ☞ θεωρείται βασικός παράγοντας διαμόρφωσης της προσωπικότητας - συμπεριφοράς.
- ☞ εξασφαλίζει την υστεροφημία και την κοινωνική αποδοχή.
- ☞ συντελεί στην ομαλή κοινωνικοποίηση του ατόμου.
- ☞ βοηθά στην επαγγελματική του καταξίωση.
- ☞ διαμορφώνει σχέσεις εμπιστοσύνης στο πλαίσιο των διαπροσωπικών σχέσεων.
- ☞ συντελεί στη θετική αξιολόγηση του νέου σε όλες τις εκφάνσεις της ζωής του.
- ☞ προσφέρει στους νέους ηθική ικανοποίηση και αποτελεί εφαλτήριο για ανθρωπιστική δράση.
- ☞ συμβάλλει στην ηθική αυτοπραγμάτωση των νέων.

β. Η επαφή των νέων με τον αρχαίο ελληνικό πολιτισμό και ειδικότερα με τους μεγάλους τραγικούς ποιητές καλλιεργείται μέσω της ανθρωπιστικής παιδείας και της ενασχόλησής τους με σχετικές πολιτιστικές δραστηριότητες.

Η τραγική ποίηση ενισχύει το συναίσθημα της τιμής και της αξιοπρέπειας:

- ☞ οι πρωταγωνιστές των έργων εμφορούνται από πανανθρώπινες αξίες και ιδανικά τα οποία μεταλαμπαδεύονται στους νέους.
- ☞ ηθικό μήνυμα της τραγικής ποίησης αποτελεί ότι το συναίσθημα της τιμής δεν πρέπει να υπερβαίνει το μέτρο.
- ☞ το υψηλότερο ατομικό ηθικό χρέος είναι η διαφύλαξη της ηθικής ελευθερίας.
- ☞ η μεγαλοπρέπεια των ηρώων της τραγικής ποίησης συνίσταται στην αυτοθυσία τους στο βωμό της διατήρησης της ηθικής τους ακεραιότητας.
- ☞ στην τραγική ποίηση το συναίσθημα της τιμής και της αξιοπρέπειας αποτελεί προϋπόθεση για την υλοποίηση σημαντικών έργων.
- ☞ η διδασκαλία της τραγικής ποίησης συντελεί στην ενίσχυση του αισθήματος της αυτοεκτίμησης των νέων.